

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Notářství - Organizace a úkoly

29. září 2009

JUDr. Ing. Radovan Dávid

Právní úprava

- Především zákon č. 358/1992 Sb., notářský řád
- Vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví
- Dále také OSŘ, OZ a další

Notář

- Činnost notáře spočívá ve veřejnoprávní službě
- Hlavním „cílem“ činnosti notářů je předcházet sporům
- Jde o specifickou instituci zřizovanou státem

Notář, Notářský úřad

- Notář je nositelem notářského úřadu
- Notářský úřad je nadán státem pověřenou pravomocí
- Notářský úřad vykonává veřejnou činnost, kterou nemůže vykonávat jiný orgán nebo osoba

Společník, zástupce, náhradník

- Společník notáře
  - Notáři, kteří mají stejné sídlo, mohou vykonávat činnost notáře jako společníci
  - Vzájemné právní vztahy si notáři společníci upraví písemnou smlouvou
  - Notáři společníci jsou oprávněni ke vzájemnému zastupování v činnosti notáře
- Zástupce notáře
  - Jestliže notář nevykonává činnost notáře po dobu delší než jeden měsíc a není zastoupen notářem společníkem nebo notářským kandidátem
  - Zástupce ustanoví příslušná notářská komora
- Náhradník notáře
  - Jestliže notář zemřel nebo byl odvolán
  - Náhradník je ustanoven příslušnou notářskou komorou

Kandidát, koncipient

■ Notářský kandidát

- Kandidátem je ten, kdo již vykonal notářskou praxi, složil notářskou zkoušku a je zapsán v seznamu notářských kandidátů

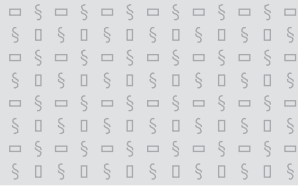
■ Notářský koncipient

- Koncipient je v pracovním poměru u notáře
- Předpoklady:
  - je státním občanem České Republiky,
  - má plnou způsobilost k právním úkonům,
  - získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu oborů práva
  - je bezúhonný

Předpoklady jmenování notářem

- Občanství České republiky
- Plná způsobilost k právním úkonům
- Vysokoškolské vzdělání v oboru právo
- Bezúhonnost
- Vykonání pětileté notářské praxe
- Složení notářské zkoušky

Jmenování notáře do notářského úřadu

- Na návrh Notářské komory
- Notář je do notářského úřadu jmenován ministrem spravedlnosti

Notářské úřady

- Počet notářských úřadů v obvodu okresního soudu je stanoven ministrem spravedlnosti (po vyjádření Komory)
- Notářský úřad je zřizován a ruší ministr spravedlnosti
- Sídlem notářského úřadu je sídlo okresního soudu, v jehož obvodu byl zřízen
  - se souhlasem příslušné notářské komory může notář změnit sídlo notářského úřadu v rámci obvodu okresního soudu

Předpoklad pro zahájení činnosti notáře

- Jmenování notářem
- Složení slibu do rukou ministra
- Pořízení úředního razítka notáře
- Uzavření smlouvy o pojištění odpovědnosti za škodu

- Znění slibu:
  - „Slibuji na svou čest a svědomí, že v činnosti notáře budu zachovávat ústavní a jiné zákony a obecně závazné právní předpisy a budu zachovávat mlčenlivost. V notářské činnosti budu postupovat nestranně a nezávisle“

Činnost notářů

- Hlavní (nikoliv jedinou!) je notářská činnost
- Notář realizuje i tzv. další činnost

Notářská činnost

- Sepisování notářských zápisů o právních úkonech
- Osvědčování právně významných skutečností a prohlášení
- Úschovy
- Vydávání stejnopisů, opisů, výpisů a potvrzení

Sepisování notářských zápisů o právních úkonech

- Je jednou ze základních činností notáře
- Určitému úkonu je dodáván veřejný charakter
- Notářský zápis je veřejnou listinou

- Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti je exekučním titulem (§ 71a NŘ)

Náležitosti notářského zápisu - § 63 NŘ

- Místo, den, měsíc a rok úkonu,
- Jméno a příjmení notáře a jeho sídlo,
- Jméno, příjmení, bydliště a datum narození účastníků a jejich zástupců, svědků, důvěrníků a tlumočnicků,
- Prohlášení účastníků, že jsou způsobilí k právním úkonům,
- Údaj, jak byla ověřena totožnost účastníků, svědků, důvěrníků a tlumočnicků,
- Obsah úkonu,
- Údaj o tom, že byl zápis po přečtení účastníky schválen,
- Podpisy účastníků nebo jejich zástupců, svědků, důvěrníků a tlumočnicků,
- Otisk úředního razítka notáře a jeho podpis.

Osvědčování právně významných skutečností a prohlášení

- Ustanovení § 72 NŘ rozeznává osvědčení:
- Vidimaci,
- Legalizaci,
- O tom, že byla předložena listina a kdy se tak stalo,
- O protestech směnek a jiných listin, které je třeba předložit k uplatnění práva,
- O průběhu valných hromad a schůzí právnických osob (dále jen "valná hromada"),
- O tom, že je někdo naživu,
- O jiných skutkových dějích a stavu věcí,
- O prohlášení,
- O provedení úkonů a splnění formalit podle nařízení Rady o evropské společnosti a zákonů vydaných k jejich provedení,
- Výstupů z informačního systému veřejné správy,
- O splnění podmínek přeshraniční fúze pro účely zápisu přeshraniční fúze do obchodního rejstříku nebo zahraničního obchodního rejstříku,
- Autorizovanou konverzi dokumentů.

Vidimace, legalizace, prohlášení

■ Vidimace

- Jde o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou
- Vidimací se nepotvrzuje správnost a pravdivost údajů uvedených v listině a jejich soulad s právními předpisy a notář za obsah listiny neodpovídá

■ Legalizace

- Jde o ověření pravosti podpisu
- Notář ověřuje, že fyzická osoba před ním v jeho přítomnosti listinu vlastnoručně podepsala nebo podpis na listině se již nacházející před ním uznala za vlastní
- Notář provedením legalizace neodpovídá za obsah listiny

■ Osvědčení o prohlášení

- Notář osvědčuje prohlášení osob, mají-li s ním být spojeny právní účinky

Úschovy

- Notáři přijímají do úschovy
  - závěti, cenné papíry a jiné listiny,
  - peníze a listiny za účelem jejich vydání dalším osobám

Úschovy závětí, cenných papírů a jiných listin

- Notář sepisuje protokol, který musí obsahovat:
  - místo a dobu převzetí listiny,
  - jméno, příjmení a bydliště žadatele,
  - údaj, o jakou listinu se jedná,
  - údaj o tom, že listina byla notářem převzata a přijata do úschovy
  - (jméno a příjmení pořizovatele, popřípadě jeho dřívější příjmení, bydliště a rodné číslo, není-li nebo nelze-li je zjistit, datum narození,
  - údaj o poučení o formách a obsahových náležitostech závěti)
- Notář může listinu vydat jen žadateli; jde-li o závět', lze ji vydat jen pořizovateli. Tyto listiny vydá i tomu, kdo se vykáže zvláštní plnou mocí opravňující jej k převzetí listiny z notářské úschovy

Úschova peněz a listin za účelem jejich vydání

- Peníze lze předat do notářské úschovy jen na základě žádosti
- Předáním peněz se rozumí jejich složení na zvláštní účet u banky (nebo pobočky zahraniční banky) označený "notářská úschova", jehož majitelem je notář
- Notář příjemci (event. složiteli) vydá peníze z notářské úschovy bezhotovostním převodem na účet nebo účty označené v protokolu o notářské úschově ve stanovené lhůtě a po splnění stanovených podmínek

Vydávání stejnopisů, opisů, výpisů a potvrzení

■ Stejnopisy

- Stejnopisy notářských zápisů se vydávají účastníkům právních úkonů, jichž se notářský zápis týká, není-li v notářském zápisu stanoveno jinak
- Stejnopis notářského zápisu musí doslovně souhlasit s notářským zápisem.

■ Opisy

- Tzv. prosté opisy

■ Výpisy

- Jsou veřejnými listinami
- Zpravidla se týkají jen části notářského zápisu

■ Potvrzení

- Jde o potvrzení o skutečnostech známých ze spisů (ne zápisů). Potvrzení se vydává účastníkům a dále osobám, které ho potřebují k uplatnění nebo hájení svých práv, pokud s tím účastníci projeví souhlas.

Notář v civilním soudním řízení

- Jako zástupce účastníka
- Jako soudní komisař

Právní pomoc poskytovaná notářem

- Poskytování právních porad
- Zastupování v jednáních s fyzickými a právnickými osobami, se státními nebo jinými orgány, také v občanském soudním a správním řízení
- Sepisování listin

Notář jako zástupce účastníka řízení

- Notářství je vedle advokacie další právníkou profesí, které výslovně přísluší být zástupcem účastníka na základě plné moci
- Notáři lze udělit jen tzv. procesní plnou moc
- S výjimkou povinného zastoupení se notář může dát zastoupit, notářským kandidátem nebo koncipientem
- Notář je oprávněn zastupovat jen v rozsahu vymezeném NŘ

Notář v civilním řízení jako zástupce účastníka

- V řízeních podle části páté OSŘ a
- V řízeních podle § 175a až 200e (některá nesporná řízení) OSŘ
- s výjimkou
  - řízení o určení, zda je třeba souhlasu rodičů dítěte k jeho osvojení,
  - řízení o osvojení,
  - řízení o povolení uzavřít manželství,
  - řízení o dědictví, pokud v něm vykonává činnost jako soudní komisař

Notář v civilním řízení jako soudní komisař

- V řízení o dědictví vystupuje notář jako soudní komisař
- Je povolán ke všem potřebným úkonům a je povolán k přípravě návrhů na rozhodnutí pro soudu.
- Notáři se sídlem v obvodu okresního soudu jsou rovnoměrně pověřováni úkony v řízení o dědictví podle rozvrhu, který na návrh příslušné notářské komory vydá předseda Krajského soudu na každý kalendářní rok
- Notář připraví všechny potřebné podklady pro vydání usnesení soudu, návrhy na usnesení soudu

Notář v civilním řízení jako soudní komisař

- Notář jako soudní komisař v dědickém řízení například
  - Prošetří majetek a závazky zemřelého
  - Prošetří, zda byla pořízena závěť
  - Prošetří okruh dědiců
  - Projedná dědictví s dědici
  - Připraví případnou dědickou dohodu
  - Připraví potřebné podklady pro rozhodnutí soudu
  - Připraví usnesení soudu

Centrální evidence závětí

- Centrální evidence závětí
  - je neveřejný seznam v elektronické podobě,
  - vede, provozuje a spravuje Komora
  - eviduje závěti, listiny o vydědění a listiny o odvolání těchto úkonů a listiny o správě dědictví (odděleně od závětí)

Rejstřík zástav

- Je neveřejný seznam v elektronické podobě, který vede, provozuje a spravuje Komora
- Eviduje zástavní práva
  - zástavní právo k nemovitým věcem, které nejsou předmětem evidence v katastru nemovitostí,
  - zástavní právo k věci hromadné,
  - zástavní právo k souboru věcí
  - zástavní právo k movitým věcem, k nimž má podle zástavní smlouvy vzniknout zástavní právo, aniž by byly odevzdány zástavnímu věřiteli nebo třetí osobě,
- Zástavní právo vzniká zápisem do Rejstříku zástav vedeného Notářskou komorou České republiky

Centrální evidence manželských smluv

- Neveřejný seznam v elektronické podobě
- Vede, provozuje a spravuje Komora.
- V Centrální evidenci manželských smluv jsou evidovány
  - smlouvy o rozšíření nebo zúžení stanoveného rozsahu společného jmění manželů
  - smlouvy o vyhrazení vzniku společného jmění manželů ke dni zániku manželství, uzavřené manžely nebo mužem a ženou, kteří chtějí uzavřít manželství

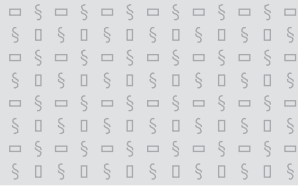
Vázanost notáře pokyny

- Je vázán pokyny klienta při poskytování právní pomoci
- Je vázán pokyny soudu při výkonu činnosti soudního komisaře
- Není vázán pokyny žadatele při notářské činnosti

Povinnost mlčenlivosti notáře

- Notář je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozví při poskytování právní pomoci při notářské činnosti, které se mohou dotýkat oprávněných zájmů dotčených osob

Odpovědnost notáře za škodu

- **Notář odpovídá za škodu, kterou způsobil v souvislosti s činností notáře při notářské činnosti při jiných činnostech**

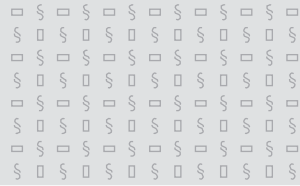
Notářská samospráva

- Je tvořena notářskými komorami v obvodu každého krajského soudu a Městského soudu v Praze
- Komory jsou právníckými osobami

Orgány Notářských komor v kraji

- Kolegium - nejvyšší orgán, jednání se mohou účastnit notáři a kandidáti z daného obvodu
- Prezidium - řídicí a výkonný orgán komory, tvoří 5 - 9 členů
- Prezident - zastupuje komoru navenek + další oprávnění v § 33 NŘ
- Revizní komise

Notářská komora České republiky

- Notářská komora České republiky
  - je právnickou osobou
  - sídlo v Praze
  - tvoří ji notářské komory v krajích

Notářská komora ČR

- Komora má tyto orgány:
  - sněm,
  - prezidium Komory,
  - prezidenta Komory,
  - revizní komisi Komory,
  - kárnou komisi

Kárná odpovědnost

- Kárným proviněním notáře, kandidáta nebo koncipienta je
  - závažné nebo opětovné porušení jeho povinností stanovených tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem nebo předpisem Komory, anebo usnesením orgánu notářské samosprávy, nebo
  - závažné nebo opětovné narušení důstojnosti notářského povolání jeho chováním
- Kárná opatření:
  - Písemné napomenutí
  - Pokuta (až stonásobek minimální mzdy)
  - Odvolání notáře, odvolání kandidáta ze zastupování